

היום נלמד בעזרת ה':

סוטה דף מא

למדנו במשנה: הכהן הגדול היה קורא ביוה"כ את סדר עבודת היום שבפרשת 'אחרי מות', ואח"כ מדלג לפרשת 'אך בעשור' הכתובה בפרשת אמור, ולאחר מכן גולל את הספר תורה וקורא בעל פה את פרשת 'בעשור' הכתובה בחומש במדבר.

מדלגים בנביא: מפרשה אחת לפרשה אחרת. אבל לא מדלגים בתורה, לפי שהשומע את הבעל קורא קופץ ממקום למקום אין ליבו מיושב לשמוע, ובתורה שכתוב בה מצוות הדבר חמור, מה שאין כן בנביא.

קושיא על דברי המשנה שהכהן גדול מדלג מ'אחרי מות' ל'אך בעשור'?

אביי מתרץ: כאן בכדי שיפסוק התורגמן: ההתר לדלג בתורה הוא רק 'בכדי שלא יפסוק התורגמן'. כלומר שלא ידלג ממקום למקום אלא אם כן יוכל להספיק לגלול את הספר ממקום שקורא בו למקום שמדלג אליו, לפני שהמתורגמן יגמור לתרגם, משום שאין זה כבוד הציבור שימתינו בשתיקה. ממילא הפרשיות שהכהן גדול מדלג הן סמוכות זו לזו ומותר לדלג ביניהם.

דחיה: והא עלה קתני: הרי במשנה במגילה שם שאמרה שמותר לפסוק בכדי שלא יפסוק התורגמן, נאמר גם שכל ההיתר לדלג 'בכדי שיפסוק המתורגמן' הוא רק בנביא, ולא בתורה?

אביי מתרץ תירוץ אחר: הפרשיות שהכהן גדול היה קורא עוסקות בעניין אחד, ואף שהוא מדלג אין זה מבלבל את השומעים, ואילו המשנה במגילה שאסרה לדלג בתורה עוסקת באופן שמדלג מעניין אחד לעניין אחר לגמרי.

והתניא: בניחותא, כלומר וכן למדנו בברייתא שמדלגים בתורה בעניין אחד.

ובנביא של שנים עשר: בתרי עשר מותר לדלג מנביא לנביא מכיון שהכל כתוב בספר אחד, אמנם אין לדלג אחורה.

*

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

למדנו במשנה שהכהן הגדול גולל ספר תורה וכו' ואומר "יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן":

הוא אומר כך כדי שהרואים אותו קורא את הפרשה השלישית ('ובעשור' שבספר במדבר) בעל פה, לא יחשבו שחסר בספר התורה את אותה פרשה.

למדנו במשנה שאת פרשת ו'בעשור' שבספר במדבר הוא קורא בעל פה.

וליכריה לספר וליקרי: מדוע אינו גולל את הספר תורה וקורא? והתשובה: לפי שלא גוללים ספר תורה בציבור מפני שאין זה כבוד הציבור שימתינו לסיום הגלילה.

וליתי ספר תורה אחריני: מדוע לא מביאים ספר תורה אחר שכבר נגלל לפרשת 'ובעשור'?

והתשובה: או משום 'פגמו של ראשון' – כלומר שמא יאמרו שהספר תורה הראשון היה פסול ולכן הביאו אחר. או משום 'ברכה שאינה צריכה' – כלומר שאם יביאו ספר תורה אחר, הכהן יצטרך לברך שוב על התורה.

קושיא: וכי האם חוששים לפגמו של ראשון? והרי בר"ח טבת שחל בשבת מוציאים 3 ספרי תורה, 1. בפרשת השבוע, 2. קריאת ר"ח, 3. קריאת חנוכה, ולא חוששים לפגם.

תירוץ: החשש הוא רק כאשר אדם אחד קורא בשני ספרים (= כהן גדול ביוה"כ), אבל כששלושה אנשים קוראים בשלושה ספרים אין את החשש.

להראות חזונו לרבים: להראות את יופיו של הספר תורה שנכתב על קלף נאה ובדיו נאה ועל ידי סופר מומחה. ודבר זה הוא תפארת לבעל הספר תורה שטרח להתנאות במצווה, שנאמר "זֶה אֵלַי וְאֶנְהוּ" – התנאה לפניו במצוות.

משנה: פרשת המלך כיצד: אחת לשבע שנים בשנה השמינית (שהיא מוצאי שנת השמיטה) בחול המועד סוכות, קורא מלך ישראל בחומש דברים באוזני העם האנשים הנשים והטף. מעמד זה נקרא 'הקהל'.

חזן הכנסת: השמש (של בית הכנסת שבעזרה) היה נוטל את הספר תורה ומעביר אותו לגבאי (הממונה על העליות), והוא מעביר אותו ל'סגן' של הכהן גדול (הממלא את מקומו של הכהן גדול כשהוא נטמא ביום כיפור), וכו'.

ושבחוהו חכמים: את אגריפס על כך שהוא קרא עומד ולא יושב.

זלגו עינו דמעות: אגריפס היה צאצא של הורדוס, שהיה עבד של משפחת החשמונאים שהתחתן עם בת ישראל, ולא היה ראוי למלוכה. העם התחנף אליו ואמר לו 'אחינו אתה' כי כאמור הוא היה יהודי שהרי אמו היתה מישראל, אמנם היתה זו חנופה כי מכיון שהוא מזרע עבדים אינו ראוי למלוכה.

וקורא.. עד שמע וכו': היה קורא את פרשת 'שמע' - משום שהיא מדברת בקבלת עול מלכות שמים. 'והיה אם שמוע' - בקבלת עול מצוות. 'עשר תעשר' ו'כי תכלה לעשר' - מדברות על מתנות עניים והפרשת תרומות ומעשרות, וחג הסוכות הוא 'חג האסיף' שבו אוספים את התבואה מהשדות. 'פרשת המלך' - במצוה למנות מלך. 'ברכות וקללות' - בקבלת הבריתות של התורה.

ברכות שכהן גדול מברך: את אותם שמונה ברכות שכהן גדול מברך ביום כיפור לאחר קריאתו בתורה - מברך המלך אחר קריאתו בתורה, רק שהמלך מברך ברכה של 'רגלים' במקום ברכה של 'מחילת עוון'.

גמרא: 'בשמיני' סלקא דעתך: במשנה כתוב 'מוצאי יו"ט הראשון של חג בשמיני', וכי האם 'מעמד הקהל' הוא ביום השמיני של חג הסוכות, והרי הוא במוצאי יו"ט? אלא הכוונה בשנה השמינית.

וכל הני למה לי: מדוע צריכה התורה לפרט כל כך הרבה סימנים לזמן הזה "מִקְצֵי שִׁבְעַת שָׁנִים בְּמֵעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה בְּחַג הַסּוּכוֹת"?

נמנו מהשתא: יתחילו למנות שבע שנים מזמן שנאמרה הפרשה הזו בערב הכניסה לארץ ישראל, אפלו שעדיין לא נהגה מצות שמיטה. מצות שמיטה נהגה רק לאחר 14 שנה (שבע שכבשו ושבע שחילקו) שאז התחילו למנות את השנים לשמיטה.

בסוף שמיטה: בסוף שנת השמיטה עוד קודם לכניסת השנה השמינית.

הוא אמינא מריש שתא: ב'ראש השנה' של השנה השמינית שהוא נקרא 'מועד'.

בבא כל ישראל: בתחילת חג הסוכות כאשר מגיעים כל ישראל לעלות לרגל, אמנם נאמר גם 'במועד' שמשמע בתוך המועד - ולכן המצוה היא בתחילת חול המועד (תוס').

למדנו במשנתנו - וחזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת... וכהן גדול נותנה למלך:

שמעת מינה: מכך שהמשנה אומרת שחזן הכנסת נוטל את הספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת לסגן, והסגן לכהן גדול וכהן גדול למלך, ואין החזן נותנו מיד למלך, משמע שחולקים כבוד לתלמיד בפני הרב, כלומר שתלמיד קטן מכבד את התלמיד הגדול ממנו למרות שהרב נמצא שם, ואין זה גנאי לרב.

דחיה: אמר אבי: באמת לא חולקים כבוד לתלמיד בפני הרב, וכאן הכל הוא משום כבודו של המלך, שמראים את מעלותיו שהוא כ"כ חשוב שיש תחתיו אנשים חשובים שהם פחות חשובים ממנו.

למדנו במשנתנו - והמלך עומד וכו':

עומד מכלל דיושב הוא: משמע שעד עכשיו הוא יושב, וא"כ קשה שהרי רק למלכי בית דוד מותר לשבת בעזרה ואין המלך אגריפס (= שלא היה מזרע בית דוד אלא מזרע הורדוס) יושב שם?

תירוץ: היו קוראים בתורה בעזרת נשים, והיא היתה חול כשאר הר הבית ולא קדושה כעזרת כהנים או עזרת ישראל.

למדנו במשנתנו - ושבחוהו חכמים וכו' (= שקרא בעמידה):

קושיא: מדוע שבחוהו חכמים, והרי היה אסור לו למחול על כבודו ולעמוד והיה חייב לשבת?

תירוץ: מותר לו למחול על כבודו לצורך מצווה.

שונאי ישראל: בלשון 'סגי נהור', והכוונה לישראל.

שהחניפו לו לאגריפס: שלמרות שאמו היתה מישראל אינו היה ראוי למלכות לפי שהוא היה עבד מזרע הורדוס, והם החניפו לו ואמרו לו 'אחינו אתה'.

אגרופה של חנופה: כוחה של חנופה.

נתעוותו הדינים: הדינים החניפו לבעלי הדין.

ונתקלקלו המעשים: שהגדולים ראו עוברי עבירה ולא מחו בהם.

ואין אדם יכול לומר לחבירו מעשי גדולים ממעשיך: כלומר בגלל שלא מחו בעוברי עבירה למדו כולם ממעשיהם, ונמצא שכולם עוברים עבירות.

מותר להחניף לרשעים בעולם הזה: כלומר אם מפחד מהרשע מותר לו להראות כאילו הוא אוהב אותו כדי שלא יזיק לו, (החנופה האסורה היא ששומע שמישהו עשה דבר עוולה ואומר לו 'יפה עשית', והוא לא אומר כן מפני שמפחד ממנו אלא מפני שרוצה להחניף לו שיאהב אותו), שנאמר על העתיד לבא "לא יִקְרָא עוֹד לְנִכְל נָדִיב, וְלִכְלִי לֹא יֵאָמֵר שׁוֹעַ", כלומר שאז לא יקראו לאדם נבל בשם 'נדיב', ולאדם שמתאווה לשתות כל הזמן יין לא יקראו בשם 'שוע' (= אדם מכובד), משמע שהיום בעולם הזה מותר להחניף ולקרוא לו כך משום פחד.

ר' שמעון בן לקיש לומד זאת ממה שנאמר "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל נָא אִם נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחַתְּ מִנִּחֲתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְנֶיךָ כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי", כלומר שיעקב אמר לעשיו שראיית פניו חשובה כראיית פני המלאך, הרי שהוא החניף לעשיו מתוך פחד.

ופליגא דרבי לוי: ריש לקיש חולק על רבי לוי שביאר את הפסוק הנ"ל בדרך אחרת. **אמר, ידע ליה מלכא וכו':** אמר בעל הבית שרצה להרוג את האורח - 'המלך מכיר את האיש הזה', ומשום כך הוא מפחד ולא הורג אותו, כך יעקב אמר לעשיו שראיית פניו חשובה כראיית פני המלאך כדי להפחיד אותו שהוא רגיל בראיית מלאכים, ולא בא להחניף לו.

לא ישועו כי אסרם: "וְחֲנָפִי לִבִּי יְשִׁימוּ אָף לֹא יִשְׁלְעוּ כִּי אֶסְרָם", כלומר חנפי לב כשיבואו עליהם ייסורים לא תועיל שוועתם.

ואמר רבי אלעזר, כל המחניף לחבירו: יש גורסים 'כל המחניף לרשע'.

שנאמר ויאמר ירמיה לחנניה וכו': חנניה היה נביא שקר, והוא אמר נבואת שקר על גלות יכניה וכלי הקודש שגלו עמו שה' ישיב אותם אל המקום הזה בעוד שנתיים. ועל זה נאמר - "וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֲמֹן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקָם יְהוָה אֶת דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבֵּאתָ לְהָשִׁיב כָּלִי בֵּית יְהוָה וְכָל הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה", כלומר בזה שירמיה אמר לחנניה 'אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריך' וכו' זו חנופה, שהיה לו לומר לחנניה 'אתה נביא שקר'!

וכתיב וכו': ונאמר שם "וַיְהִי הוּא בְּשַׁעַר בְּנֵי־מֶן וְשָׁם בַּעַל פְּקֻדַּת וְשָׁמוּ יִרְאִיָּה בֶן שְׁלֹמִיָּה בֶן חֲנַנְיָה וַיִּתְּפֹשׂ אֶת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶל הַכַּשְׂדִּים אֶתָּה נָפַל: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ שָׁקֵר אֵינִי נָפַל עַל הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֵלָיו וַיִּתְּפֹשׂ יִרְאִיָּה בִּירְמְיָהוּ וַיִּבְאַהּ אֶל הַשָּׂרִים: וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים עַל יִרְמְיָהוּ וְהָכּוּ אוֹתוֹ וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֲסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי אֵתוּ עָשׂוּ לְבֵית הַכֶּלֶא", הרי שירמיהו נפל ביד יראייה שהיה בן בנו של חנניה.